

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.410.004.03.2018

P/18/024

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 61, F +48 22 444 56 82
kno@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/024 – Kształcenie i doskonalenie zawodowe trenerów sportu wyczynowego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli
Kontroler	Bogdan Jasiński, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 18514
Jednostka kontrolowana	Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego, zwana dalej „AWF” lub „Uczelnią” ul. Marymoncka 34, 00-968 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rektorem AWF jest od dnia 1 września 2012 r. dr hab. prof. AWF Andrzej Mastalerz (dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2015-2018² (do dnia 23 lipca) Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego współpracowała z polskimi związkami sportowymi i innymi akademiami wychowania fizycznego w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu. Współpraca ta dotyczyła szkoleń trenerów i instruktorów sportu, natomiast nie dotyczyła przygotowywania programów kształcenia w ramach specjalności trenerskiej. W wyniku tej współpracy w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 w sportach olimpijskich kwalifikacje trenera sportu AWF uzyskało 332 absolwentów, a kwalifikacje instruktora sportu AWF uzyskało 840 absolwentów.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie NIK, AWF nawiązała ograniczoną współpracę z polskimi związkami sportowymi w procesie organizacji i przebiegu kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego. Współpraca ta odnosiła się do uczestnictwa w latach 2013-2018 w 19 porozumieniach zawartych z 18 polskimi związkami sportowym na czas nieokreślony, na prowadzenie szkoleń trenerów i instruktorów sportu wyczynowego w sportach olimpijskich. Nie prowadzono współpracy z pzs w zakresie propozycji włączenia do programu kształcenia w ramach specjalizacji trenerskiej określonych przedmiotów (bloków tematycznych). W ramach konstruowania programów specjalizacji trenerskiej, Uczelnia wykorzystywała wytyczne przygotowywane przez Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Koszykówki oraz Polski Związek Lekkiej Atletyki.

W wyniku realizacji procesu kształcenia kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 uzyskało łącznie 332 absolwentów AWF, w tym 157 absolwentów uzyskało kwalifikacje w ramach współpracy z właściwymi pzs w ośmiu sportach (najwięcej w pływaniu - 52) oraz 840 absolwentów uzyskało kwalifikacje instruktorskie, w tym 542 w wyniku porozumień z polskimi związkami sportowymi.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według skali 3-stopniowej byłoby utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Kontrola obejmuje lata 2015-2018 (do czasu zakończenia kontroli) oraz okres wcześniejszy, jeżeli ma wpływ na kontrolowaną działalność.

Po wejściu w życie ustawy deregulacyjnej³ w AWF nie były organizowane studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu trenera sportu. Kształcenie trenerów sportu w danej dyscyplinie odbywało się w Centrum Kształcenia Podyplomowego AWF w Warszawie w ramach kursów trenerskich. W latach 2015-2016 odbyły się dwa kursy trenerskie, w których uczestniczyło łącznie 44 uczestników. Programy kursów opracowano w ramach współpracy z polskimi związkami sportowymi.

W związku z przyjęciem przez Sejm RP ustawy wprowadzającej deregulację zawodów instruktora i trenera sportu Uczelnia wraz z innymi akademiami wychowania fizycznego podejmowała działania w celu stworzenia stopni kwalifikacyjnych określających poziom kompetencji do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie. Efektem tej współpracy było stworzenie stopni kwalifikacyjnych niezbędnych do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie.

Pozytywnie należy ocenić dostosowanie – po wejściu w życie przepisów ustawy deregulacyjnej – oferty kształcenia na specjalnościach trenerskich poprzez zmianę w roku akademickim 2013/2014 w stosunku do roku akademickiego 2012/2013 planów studiów na kierunku wychowanie fizyczne ze specjalizacją trenerską na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie. Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii Uczelni w Białej Podlaskiej zmian takich nie wprowadzono.

Uczelnia zapewniła w ramach realizacji specjalizacji trenerskich możliwość odbycia przez studentów praktyki zawodowej. Na obu wydziałach praktyki organizowane były w klubach sportowych. W roku akademickim 2016/2017 praktyki trenerskie w klubach sportowych odbywało 71 studentów w pięciu specjalizacjach na Wydziale Wychowania Fizycznego AWF w Warszawie. Praktyki te odbywały się bez zawartych porozumień z klubami. Zdaniem NIK zawarcie takiego porozumienia ułatwiałoby organizowanie praktyk studenckich – trenerskich jak również prawidłowe ich przeprowadzenie. Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zawarł porozumienia z dziewięcioma klubami sportowymi w sprawie organizacji praktyk trenerskich w tych klubach.

W Uczelni prowadzone były działania mające na celu monitorowanie karier zawodowych (zatrudnialności) absolwentów w podziale na wydziały, kierunki oraz poziomy studiów. Z raportu z badań dotyczących losów 61 absolwentów Filii AWF w Białej Podlaskiej wynika, że 66% z nich znalazło zatrudnienie, jednak tylko 36,1% pracuje zgodnie z kierunkiem wykształcenia – głównie z uwagi na brak możliwości zatrudnienia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki organizacyjne kształcenia i doskonalenia trenerów sportu

Opis stanu
faktycznego

W latach akademickich 2014/2015-2017/2018 AWF prowadziła kształcenie w specjalizacjach trenerskich na studiach drugiego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie oraz na studiach drugiego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne i na studiach pierwszego stopnia na kierunku sport na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej.

Na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie na studiach pierwszego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne i na kierunku sport w latach akademickich 2014/2015-2017/2018 nie były prowadzone specjalizacje trenerskie, a na studiach drugiego stopnia

³ Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829).

na kierunku sport prowadzone specjalizacje trenerskie w latach akademickich 2016/2017 i 2017-2018 dotyczyły wyłącznie szkolenia trenera przygotowania motorycznego.

Na studiach drugiego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie w roku akademickim 2014/2015 specjalizacje trenerskie prowadzone były w ośmiu sportach: judo, koszykówka, kulturystyka, lekkoatletyka, piłka nożna, piłka siatkowa, pływanie i tenis. W kolejnych latach akademickich odnotowano spadek liczby prowadzonych specjalizacji trenerskich do sześciu sportów w roku akademickim 2015/2016 obejmujących: kulturystykę, lekkoatletykę, piłkę nożną, piłkę siatkową, pływanie i akrobatykę sportową, oraz sześciu specjalizacji w roku akademickim 2016/2017 obejmujących: koszykówkę, kulturystykę, piłkę nożną, piłkę siatkową, pływanie oraz akrobatykę sportową i do czterech specjalizacji w roku akademickim 2017/2018 obejmujących sporty: piłkę nożną, pływanie, piłkę siatkową i lekkoatletykę. Liczba specjalizacji w poszczególnych latach akademickich, zależała od złożonych deklaracji studentów.

(dowód: akta kontroli str. 79-83, 195-207)

Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF Białej Podlaskiej na kierunku wychowanie fizyczne w latach akademickich 2014/2015-2017/2018 specjalizacje trenerskie prowadzone były na studiach drugiego stopnia w sześciu sportach (piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka, piłka siatkowa, lekkoatletyka i pływanie), a na kierunku sport specjalizacje trenerskie prowadzone były na studiach pierwszego stopnia również w sześciu sportach (piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka, piłka siatkowa, lekkoatletyka i pływanie).

(dowód: akta kontroli str. 84)

Specjalizacje trenerskie prowadzone były także w sportach nieolimpijskich, tj. kulturystyka i akrobatyka sportowa oraz w sportach ze związkami z którymi AWF nie miał podpisanych porozumień dotyczących prowadzenia szkolenia trenerów.

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

W opinii Rektora AWF prof. nzw. Andrzeja Mastalerza uczestnictwo w specjalizacji instruktorskiej lub trenerskiej jest obowiązkiem każdego studenta na kierunkach wychowanie fizyczne i sport wydziałów AWF. Specjalizacje instruktorskie i trenerskie na kierunkach wychowanie fizyczne i sport są integralnymi częściami programów studiów na danych poziomach Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). Każdy student na kierunkach wychowanie fizyczne i sport w AWF musi obowiązkowo wybrać specjalizację oferowaną w ramach programu studiów dla danego cyklu kształcenia (instruktorska, trenerska), ale nie musi to być specjalizacja sportowa kończąca się uprawnieniami uczelnianymi (rekreacja ruchowa, edukacja zdrowotna, korektywa i kompensacja). Wybór zależy od tego, jakie kompetencje student chce zdobyć. Poszczególne specjalizacje są uruchamiane wówczas, gdy zbierze się odpowiednia liczba zainteresowanych studentów.

Ponadto, zdaniem Rektora AWF celem prowadzenia specjalizacji trenerskich jest wyposażenie studenta w niezbędne kompetencje. Kompetencje takie mają głównie być wykorzystane do pomocy uczniom w rozwoju ich zainteresowań aktywnością fizyczną i sportem w różnych formach. Nie jest więc głównym celem specjalizacji przygotowanie instruktorów czy trenerów do współzawodnictwa sportowego organizowanego przez polskie związki sportowe (dalej: „pzs”). Zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie⁴ jest to zadanie pzs, a nie Uczelni. To pzs weryfikują niezbędną wiedzę, doświadczenie

⁴ Dz. U. 2018 r. poz. 1263.

i umiejętności do wykonywania zadań trenera i instruktora do prowadzenia zajęć w zakresie sportu w związku sportowym oraz klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie organizowanym przez ten związek. Główny cel specjalizacji realizowanych w Uczelni jest więc inny, ale nie wykluczający uznania kompetencji nabytych w Uczelni za wystarczające do wykonywania zadań trenera w klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie organizowanym przez pzs. AWF nie ma obowiązku podpisywania umów z podmiotami zewnętrznymi w celu realizacji przyjętych efektów kształcenia oraz planów i programów studiów.

(dowód: akta kontroli str. 79-83, 195-207)

Z planów studiów na lata akademickie 2012/2013 i 2013/2014⁵ wynika, że prowadzenie zajęć (teoretycznych i praktycznych) w ramach specjalizacji trenerskich przewidziano na studiach drugiego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku wychowanie fizyczne i na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku sport na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie oraz na studiach stacjonarnych drugiego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne i studiach pierwszego stopnia stacjonarnych na kierunku sport na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej. Uczelnia po 2013 r. zmieniła plany studiów na kierunku wychowanie fizyczne ze specjalizacją trenerską na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie. Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zmian takich nie wprowadzono.

W roku akademickim 2012/2013 na studiach drugiego stopnia stacjonarnych na Wydziale Wychowania Fizycznego na kierunku wychowanie fizyczne studenta, w przypadku realizacji specjalizacji trenerskiej, obowiązywał ogólny wymiar 1.330 godzin zajęć, w tym obowiązek odbycia 50 godzin praktyki pedagogicznej w szkole ponadgimnazjalnej i zajęcia w ramach specjalizacji trenerskich w wymiarze 400 godzin (145 godzin wykładów, 125 godzin ćwiczeń, 30 godzin praktyk trenerskich i 100 godzin realizowanych w przedmiotach obowiązkowych).

W roku akademickim 2013/2014 na studiach tego samego typu studenta obowiązywał, w przypadku specjalizacji trenerskiej, zmniejszony do 1.055 godzin zajęć wymiar godzin, w tym 50 godzin praktyki pedagogicznej w szkole ponadgimnazjalnej i zmniejszony do 90 godzin wymiar zajęć w ramach specjalizacji trenerskiej, w tym 30 godzin praktyk trenerskich.

W roku akademickim 2012/2013 na studiach drugiego stopnia niestacjonarnych na kierunku wychowanie fizyczne w przypadku specjalizacji trenerskiej student realizował 993 godziny zajęć, w tym 50 godzin praktyki pedagogicznej i zajęcia w ramach specjalizacji trenerskich w wymiarze 400 godzin (145 godzin wykładów, 125 godzin ćwiczeń, 30 godzin praktyk trenerskich i 100 godzin realizowanych w przedmiotach obowiązkowych).

W roku akademickim 2013/2014 na studiach niestacjonarnych tego samego typu, na kierunku wychowanie fizyczne studenta, w przypadku realizacji specjalizacji trenerskiej obowiązywał wymiar zajęć zmniejszony do 662 godzin, obejmujący 50 godzin praktyki pedagogicznej w szkole ponadgimnazjalnej. Specjalizacja trenerska została zmniejszona do 54 godzin, w tym 30 godzin praktyk trenerskich.

(dowód: akta kontroli str. 174-185a)

⁵ Plany studiów na lata akademickie 2012/2013 i 2013/2014 dla kierunków wychowanie fizyczne i sport zostały określone w uchwałach Rady Wydziału Wychowania Fizycznego z dnia 14 czerwca 2011 r. i z dnia 9 kwietnia 2013 r.

Na studiach pierwszego stopnia stacjonarnych na Wydziale Wychowania Fizycznego na kierunku sport w roku akademickim 2012/2013, w przypadku realizacji specjalizacji trenerskiej, student realizował w trakcie studiów 2.370 godzin zajęć, w tym zajęcia w specjalizacji trenerskiej w wymiarze 400 godzin obejmujące 30 godzin praktyk trenerskich, 145 godzin wykładów, 125 ćwiczeń i 100 godzin w realizowanych przedmiotach obowiązkowych. W latach akademickich 2012/2013-2013/2014 studia drugiego stopnia na kierunku sport nie były prowadzone. Zostały wprowadzone od roku akademickiego 2015/2016.

(dowód: akta kontroli str. 186-190)

Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej, według planów studiów drugiego stopnia stacjonarnych, w roku akademickim 2012/2013 na kierunku wychowanie fizyczne wymiar godzin w przypadku specjalizacji trenerskiej wynosił 1.065 godzin, w tym 150 godzin specjalizacji trenerskiej (60 godzin wykładów i 90 godzin ćwiczeń), 120 godzin praktyki pedagogiczne godzin. W roku akademickim 2013/2014 wymiar zajęć w przypadku specjalizacji trenerskiej nie uległ zmianie w porównaniu do roku akademickiego 2012/2013.

(dowód: akta kontroli str. 191-194)

Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku sport w roku akademickim 2012/2013 wymiar zajęć studenta wynosił 1.950 godzin, w tym 675 godzin wykładów i 1.275 godzin ćwiczeń i 60 godzin praktyki trenerskiej. W roku akademickim 2013/2014 studia stacjonarne pierwszego stopnia na kierunku sport nie zostały uruchomione.

(dowód: akta kontroli str. 208-210)

W związku z przyjęciem przez Sejm RP ustawy deregulacyjnej, AWF w Warszawie wraz z innymi akademią wychowania fizycznego podejmowała działania w celu utworzenia stopni kwalifikacyjnych określających poziom kompetencji do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie. AWF w Warszawie uczestniczyła w porozumieniu z dnia 5 lipca 2013 r. rektorów Akademii Wychowania Fizycznego w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu, w ramach którego postanowiono utworzyć stopnie kwalifikacyjne niezbędne do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie. Kwalifikacje instruktora sportu AWF uzyskiwane są w drodze:

- a) ukończenia studiów w akademiach na kierunku sport lub wychowanie fizyczne, obejmujących w ich programie specjalizację instruktora sportu;
- b) ukończenia kursu kwalifikacyjnego obejmującego 180 godzin zajęć programowych. Program kursu jest realizowany przez trenera sportu i zawiera 60 godzin zajęć w zakresie podstaw teoretycznych, 90 godzin dyscypliny kierunkowej oraz 30 godzin praktyki instruktorskiej w klubie sportowym.

Kwalifikacje trenera sportu AWF uzyskiwane są w drodze:

- a) ukończenia studiów w akademiach na kierunku sport lub wychowanie fizyczne ze specjalnością trenerską w określonej dyscyplinie sportu;
- b) ukończenia kursu kwalifikacyjnego obejmującego 250 godzin zajęć programowych. Program kursu jest realizowany przez trenera sportu co najmniej II klasy lub certyfikowanego trenera AWF i zawiera 80 godzin zajęć w zakresie podstaw teoretycznych, 120 godzin dyscypliny kierunkowej oraz 50 godzin praktyki trenerskiej w klubie sportowym.

Kwalifikacje certyfikowanego trenera sportu AWF uzyskiwane są w drodze ukończenia kursu certyfikacyjnego prowadzonego przez akademie oraz odpowiedni polski związek sportowy (pzs) obejmującego 100 godzin zajęć programowych. Organizacja oraz program kursów certyfikujących określone są na podstawie dwustronnych porozumień zawieranych przez poszczególne Akademie oraz odpowiednie pzs. Potwierdzeniem posiadania kwalifikacji instruktora lub trenera są wydawane przez akademie wychowania fizycznego legitymacje i dyplomy.

(dowód: akta kontroli str. 14-17)

W latach akademickich 2012/2013-2017/2018 AWF uczestniczyła w 19⁶ porozumieniach na prowadzenie szkoleń trenerów i instruktorów sportu wyczynowego w sportach olimpijskich zawartych z pzs, w tym zawartych przez rektorów wszystkich sześciu akademii wychowania fizycznego (dwa porozumienia z 11 pzs) oraz w porozumieniach zawartych przez upoważnionego przez rektorów Przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego prof. dr hab. n. med. Jerzego Smorawińskiego (sześć porozumień z sześcioma pzs) oraz zawarła umowy samodzielnie (dwie umowy z dwoma pzs).

(dowód: akta kontroli str. 3-11, 17a-55)

W dniu 9 stycznia 2017 r. AWF zawarła także porozumienie z Mazowieckim Związkiem Piłki Nożnej w sprawie wspólnej organizacji kursu trenerskiego (UEFA C). Kurs odbył się w miesiącach styczeń – kwiecień 2017 r. Program kursu był zgodny z odpowiednimi standardami kształcenia trenerów UEFA i Polskiego Związku Piłki Nożnej i pozwalał absolwentom kursu na uzyskanie piłkarskiej licencji UEFA C. Uczestnikami kursu UEFA C mogli być wyłącznie absolwenci i studenci AWF uczestniczący w specjalizacji z piłki nożnej.

(dowód: akta kontroli str. 55a)

Pzs nie proponowały AWF włączenia do programu kształcenia w ramach specjalności trenerskiej określonych przedmiotów (bloków tematycznych).

(dowód: akta kontroli str. 325-326)

Zapisy umów dotyczących szkolenia trenerów sportu pomiędzy AWF oraz pzs realizowane były również w postaci uczestnictwa przedstawicieli związku sportowego w realizacji zajęć dydaktycznych i (lub) egzaminach końcowych na mocy porozumień ustnych (zaproszeń). Dotyczyło to przedstawicieli Polskiego Związku Lekkiej Atletyki, Związku Piłki Ręcznej w Polsce, Polskiego Związku Pływackiego, wydawania dokumentów polskiego związku sportowego – licencji na podstawie przedstawienia przez osoby zainteresowane legitymacji instruktora/trenera sportu wydanej przez AWF (czynił tak Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Lekkiej Atletyki i Polski Związek Pływacki).

(dowód: akta kontroli str. 128-132)

Zagadnienia dotyczące kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego nie były przedmiotem oddzielnych kontroli przeprowadzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Podała ona bowiem ocenie programowej cały kierunek wychowania fizycznego prowadzony w Filii AWF w Białej Podlaskiej.

⁶ Zawarte porozumienia dotyczyły: Polskiego Związku Judo, Polskiego Związku Kolarskiego, Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego, Polskiego Związku Tenisa Stołowego, Polskiego Związku Żeglarskiego, Polskiego Związku Unihokeja, Polskiego Związku Bokserskiego, Polskiego Związku Tenisowego, Polskiego Związku Niepełnosprawnych „Start”, Polskiego Związku Hokeja na Trawie, Polskiego Związku Kajakowego, Polskiego Związku Gimnastycznego, Polskiego Związku Pływackiego (dwa porozumienia), Polskiego Związku Lekkiej Atletyki, Polskiego Związku Narciarskiego i Polskiego Związku Koszykówki.

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie współpracowała z polskimi związkami sportowymi w procesie organizacji i przebiegu kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego. W ramach tej współpracy AWF uczestniczyła w latach 2015-2018 (do czasu zakończenia kontroli) w 19 porozumieniach na prowadzenie szkoleń trenerów i instruktorów sportu wyczynowego w sportach olimpijskich zawartych z 18 pzs. Dodatkowo zawarła dwie umowy samodzielnie z dwoma pzs.

Uczelnia wraz z innymi akademiami wychowania fizycznego podejmowała działania w celu utworzenia stopni kwalifikacyjnych określających poziom kompetencji do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie. Efektem tej współpracy było stworzenie stopni kwalifikacyjnych niezbędnych do prowadzenia działalności szkoleniowo-treningowej w sporcie.

AWF współpracowała z pzs w procesie organizacji i przebiegu kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego. Uczelnia nie konsultowała natomiast z żadnym pzs-em programu specjalizacji trenerskiej. Przy opracowywaniu programów kształcenia w ramach specjalizacji trenerskiej wykorzystywała wytyczne przygotowywane przez Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Koszykówki oraz Polski Związek Lekkiej Atletyki.

Po wejściu w życie przepisów „ustawy deregulacyjnej” Uczelnia dostosowała ofertę edukacyjną kształcenia w specjalnościach trenerskich do nowych uregulowań prawnych. Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zmian takich nie wprowadzono.

W wyniku realizacji procesu kształcenia kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 uzyskało łącznie 332 absolwentów AWF, w tym 157 absolwentów uzyskało kwalifikacje w ramach współpracy z właściwymi pzs w ośmiu sportach (najwięcej w pływaniu - 52) oraz 840 absolwentów uzyskało kwalifikacje instruktorskie, w tym 542 w wyniku porozumień z pzs.

2. Kształcenie i doskonalenie zawodowe trenerów sportu wyczynowego

Opis stanu
faktycznego

W latach akademickich 2014/2015-2016/2017 w sportach olimpijskich kwalifikacje trenera sportu uzyskało łącznie 332 absolwentów AWF, a kwalifikacje instruktora sportu uzyskało łącznie 840 absolwentów:

- w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 odnotowano spadek liczby absolwentów, którzy uzyskali kwalifikacje trenera sportu ze 179 osób w roku akademickim 2014/2015 do 89 osób w roku akademickim 2015/2016 i do 64 osób w roku akademickim 2016/2017. Wskaźnik procentowy liczby absolwentów z uprawnieniami trenera sportu z roku akademickiego 2016/2017 w stosunku do liczby ww. absolwentów z roku akademickiego 2012/2013 i roku akademickiego 2014/2015 wyniósł odpowiednio 0,36% i 0,50%;

- w roku akademickim 2015/2016 w porównaniu do roku akademickiego 2014/2015 nastąpił również spadek absolwentów, którzy uzyskali kwalifikacje instruktora sportu z 330 osób do 235 osób i wzrost do 275 osób w roku akademickim 2016/2017.

Wskaźnik procentowy liczby absolwentów z uprawnieniami instruktora sportu z roku akademickiego 2016/2017 w stosunku do liczby ww. absolwentów z roku akademickiego 2012/2013 i roku akademickiego 2014/2015 wyniósł odpowiednio 0,83% i 0,71%.

(dowód: akta kontroli str. 85-89, 90-94)

W latach akademickich 2014/2015-2016/2017 w wyniku realizacji porozumień (umów) z pzs, kwalifikacje trenera sportu uzyskało łącznie 183 absolwentów AWF, a kwalifikacje instruktora sportu uzyskało 542 absolwentów AWF:

- w ww. latach wystąpił spadek liczby absolwentów, którzy uzyskali kwalifikacje trenera sportu z 98 osób w roku akademickim 2014/2015 do 62 osób w roku akademickim 2015/2016 (wskaźnik procentowy 0,63%) i do 23 osób w roku akademickim 2016/2017 (wskaźnik procentowy 0,24%);
- w roku akademickim 2015/2016 w porównaniu do roku akademickiego 2014/2015 nastąpił również spadek absolwentów, którzy uzyskali kwalifikacje instruktora sportu z 205 osób do 152 osób (wskaźnik procentowy 0,74%) i wzrost w roku akademickim 2016/2017 do 185 osób (wskaźnik procentowy 0,90%).

(dowód: akta kontroli str. 85-94)

Liczba absolwentów AWF, którzy w latach 2015-2017 uzyskali kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich – według stopni i kierunków studiów wynosiła:

- w roku akademickim 2014/2015 na studiach pierwszego stopnia – 53 (tylko na kierunku sport), a na studiach drugiego stopnia – 126 (tylko na kierunku wychowanie fizyczne);
- w roku akademickim 2015/2016 na studiach pierwszego stopnia – 1 (tylko na kierunku sport), a na studiach drugiego stopnia – 88 (tylko na kierunku wychowanie fizyczne);
- w roku akademickim 2016/2017 na studiach pierwszego stopnia – 3 (tylko na kierunku sport), a na studiach drugiego stopnia – 61 (tylko na kierunku wychowanie fizyczne).

(dowód: akta kontroli str. 85-89, 90-94)

Liczba absolwentów AWF, którzy w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 uzyskali kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia wynosiła:

- w roku akademickim 2014/2015 na studiach stacjonarnych kwalifikacje trenerskie uzyskało 158 absolwentów z tego 53 na kierunku sport i 105 na kierunku wychowanie fizyczne. Na studiach niestacjonarnych kwalifikacje takie uzyskało 21 absolwentów – wszyscy na kierunku wychowanie fizyczne;
- w roku akademickim 2015/2016 na studiach stacjonarnych kwalifikacje trenerskie uzyskał jeden absolwent AWF na kierunku sport i 81 absolwentów na kierunku wychowanie fizyczne. Na studiach niestacjonarnych kwalifikacje trenerskie uzyskało siedmiu absolwentów kierunku wychowanie fizyczne;
- w roku akademickim 2016/2017 na studiach stacjonarnych kwalifikacje trenerskie uzyskało 53 absolwentów AWF, z tego trzech na kierunku sport i 50 na kierunku wychowanie fizyczne. Na studiach niestacjonarnych kwalifikacje trenerskie uzyskało 11 absolwentów kierunku wychowanie fizyczne.

(dowód: akta kontroli str. 85-89, 90-94)

W latach akademickich 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 spadała liczba absolwentów uzyskujących kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich. W latach tych kwalifikacje trenerskie uzyskało odpowiednio: 178, 89 i 64 absolwentów AWF w 12 sportach olimpijskich: piłce nożnej (69, 18 i 25), piłce siatkowej (30, 9, 17), koszykówce (18, 10), pływaniu (17, 28, 7), boksie (2), lekkoatletyce (22, 11, 13), akrobatyce sportowej (4, 2), tenisie (3, 9), judo (2, 4), piłce ręcznej (9), gimnastyce sportowej (1) i gimnastyce

artystycznej (1). Liczby absolwentów specjalizacji trenerskich lub instruktorskich w poszczególnych sportach i latach akademickich uzależnione były od liczby studentów zapisujących się na proponowane przez wydziały specjalizacje także w sportach nieolimpijskich i nie związanych ze sportem, takich jak gimnastyka korekcyjna, promocja zdrowia, menadżer sportu.

Wymiar zajęć (w godzinach) w ramach specjalizacji trenerskiej na studiach I i II stopnia dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie wynosił:

- na kierunku wychowanie fizyczne (tylko na studiach drugiego stopnia stacjonarnych) – 90 godzin (30 godzin wykładów i 60 godzin ćwiczeń), a na studiach niestacjonarnych – 54 godziny (18 godzin wykładów i 36 godzin ćwiczeń);

- na kierunku sport (tylko na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia) – 570 godzin (120 godzin wykładów, 180 godzin ćwiczeń i 270 godzin praktyki), a na studiach drugiego stopnia – 345 godzin (45 godzin wykładów, 75 godzin ćwiczeń i 225 godzin praktyki).

Wymiar zajęć (w godzinach) w ramach specjalizacji trenerskiej na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej wynosił na kierunku sport (tylko na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia – 570 godzin (120 godzin wykładów, 180 godzin ćwiczeń i 270 godzin praktyki).

(dowód: akta kontroli str. 135-173)

W roku akademickim 2017/2018 w zajęciach praktycznych i teoretycznych w ramach specjalizacji trenerskich na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie uczestniczyli nauczyciele akademicy z uprawnieniami trenera i licencjonowanymi uprawnieniami trenera⁷:

- w zajęciach ze specjalizacji trenerskiej w piłce siatkowej uczestniczyło 13 studentów, a zajęcia teoretyczne i praktyczne prowadziło dwóch nauczycieli akademickich z uprawnieniami trenera i dwóch nauczycieli akademickich z uprawnieniami licencjonowanego trenera;

- w zajęciach ze specjalizacji trenerskiej w piłce nożnej uczestniczyło 32 studentów, a zajęcia teoretyczne i praktyczne prowadziło trzech nauczycieli akademickich z uprawnieniami trenera i dwóch nauczycieli akademickich z uprawnieniami licencjonowanego trenera;

- w zajęciach ze specjalizacji trenerskiej w lekkoatletyce uczestniczyło 13 studentów, a zajęcia teoretyczne i praktyczne prowadziło czterech nauczycieli akademickich z uprawnieniami trenera i dwóch nauczycieli akademickich z uprawnieniami licencjonowanego trenera.

(dowód: akta kontroli str. 135-141,142-173)

Praktyki trenerskie są przewidziane w planie studiów, który zatwierdza Rada Wydziału. Dokumentem, w którym określono zasady i formy organizacji praktyk jest karta przedmiotu. W przypadku Wydziału Wychowania Fizycznego w Warszawie, uregulowaniem wewnętrznym dotyczącym zasad i form organizacji praktyk trenerskich w ramach specjalizacji trenerskich jest uchwała nr 15/2018 Rady Wydziału Wychowania Fizycznego AWF w Warszawie z dnia 13 marca 2018 r.⁸, a w przypadku Wychowania Fizycznego

⁷ Na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej zajęcia w ramach specjalizacji trenerskiej nie prowadzili licencjonowani trenerzy.

⁸ Wcześniej organizację praktyk zawodowych studentów określał regulamin praktyk studenckich, będący załącznikiem do pisma okólnego nr 16/2009/2010 dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego w Warszawie

i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej uchwała nr 35/2015/2016 Rady Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu z dnia 15 czerwca 2016 r.

W roku akademickim 2016/2017 praktyki trenerskie w klubach sportowych odbywało 71 studentów w pięciu specjalizacjach na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie: koszykówki (9 studentów), pływania (15 studentów), akrobatyki sportowej (8 studentów), piłki siatkowej (11 studentów), kulturystyki (9 studentów) i piłki nożnej (19 studentów). Praktyki te odbywały się bez zawartych porozumień z klubami.

(dowód: akta kontroli str. 205, 214-241)

Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zawarł porozumienia z dziewięcioma klubami sportowymi w sprawie organizacji praktyk trenerskich w tych klubach. Wszystkie te umowy zostały zawarte w dniach 23-26 listopada 2009 r. na czas nieokreślony.

Na obu Wydziałach nie archiwizuje się dzienników praktyk, ze względu na ich zwrot studentom po weryfikacji.

(dowód: akta kontroli str. 205, 242-294)

Po wejściu w życie ustawy deregulacyjnej w AWF z powodu braku kandydatów nie były organizowane studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu instruktora lub trenera sportu. Studia podyplomowe były organizowane w innych specjalizacjach niesportowych.

Kształcenie instruktorów i trenerów sportu w danej dyscyplinie odbywało się w Centrum Kształcenia Podyplomowego AWF w ramach kursów instruktorskich i trenerskich. Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej nie prowadził studiów podyplomowych, kursów doszkalających lub szkoleń skierowanych do trenerów sportu wyczynowego w sportach olimpijskich. W latach akademickich 2014/2015-2016/2017 na Wydziale Wychowania Fizycznego w Warszawie zorganizowano cztery kursy doszkalające skierowane do instruktorów i trenerów sportu wyczynowego w dyscyplinach olimpijskich:

- w roku akademickim 2014/2015 zorganizowano kurs instruktora sportu w piłce siatkowej w wymiarze 180 godzin. Koszt kształcenia jednego uczestnika kursu wyniósł 1.450 zł. Kurs ukończyło 17 uczestników, którym wydano legitymacje instruktora sportu AWF;
- w roku akademickim 2015/2016 zorganizowano kurs trenera sportu w pływaniu we współpracy z Polskim Związkiem Pływackim w wymiarze 250 godzin. Koszt kształcenia jednego uczestnika kursu wyniósł 5.000 zł. Kurs ukończyło 15 uczestników, którym wydano legitymacje trenera sportu w pływaniu;
- w roku akademickim 2015/2016 zorganizowano kurs trenera sportu w piłce ręcznej we współpracy ze Związkiem Piłki Ręcznej w Polsce w wymiarze 180 godzin. Koszt kształcenia jednego uczestnika kursu wyniósł 2.500 zł. Kurs ukończyło 29 uczestników, którym wydano legitymacje trenera sportu w piłce ręcznej;
- w roku akademickim 2016/2017 zorganizowano kurs instruktora sportu w pływaniu we współpracy z Polskim Związkiem Pływackim w wymiarze 180 godzin. Koszt kształcenia jednego uczestnika kursu wyniósł 1.800 zł. Kurs ukończyło 13 uczestników, którym wydano legitymacje instruktora sportu w pływaniu.

z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie organizacji i przebiegu praktyk zawodowych, którzy zamierzają uzyskać tytuł menedżera sportu w ramach specjalizacji „Organizacji i zarządzania sportem”.

W egzaminach końcowych decydujących o uzyskaniu tytułu instruktora lub trenera sportu uczestniczyli przedstawiciele zainteresowanych pzs. Uczestnikami kursu instruktora sportu w piłce siatkowej byli nauczyciele wychowania fizycznego, którzy podnosili swoje kwalifikacje w zakresie prowadzenia treningu w piłce siatkowej.

(dowód: akta kontroli str. 12a, 13, 135-141)

W Uczelni prowadzone były działania mające na celu monitorowanie karier zawodowych absolwentów w podziale na wydziały, kierunki oraz poziomy studiów. Badaniami losów absolwentów warszawskich i bialskich wydziałów AWF zajmuje się Biuro Karier działające w AWF w Warszawie. W latach akademickich 2015/2016 i 2016/2017 Biuro Karier przeprowadziło badania dotyczące losów 61 absolwentów Filii AWF w Białej Podlaskiej. Z raportu z tych badań wynika, że zdecydowana większość badanych (80%) stanowili studenci studiów stacjonarnych. 66% z nich znalazło zatrudnienie, jednak tylko 36,1% z nich pracuje zgodnie z kierunkiem wykształcenia – głównie z uwagi na brak w tym zakresie możliwości zatrudnienia. Natomiast 44,8% z zatrudnionych absolwentów posiadało umowę na czas określony, 27,9% na czas nieokreślony, 7% prowadziło działalność gospodarczą, a 4,5% pracowało bez żadnej formalnej umowy.

Na podstawie wyników ankietyzacji na temat opinii i oczekiwań pracodawców względem kompetencji i kwalifikacji zawodowych absolwentów w roku akademickim 2016/2017 AWF w Warszawie ustalono, że najbardziej pożądanymi na rynku pracy w obszarze edukacji byli nauczyciele – 34,9%, następnie instruktorzy sportu – 14% oraz trenerzy 7%.

(dowód: akta kontroli str. 146-173)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że dziekan Wydziału Wychowania Fizycznego w Warszawie nie zawierał osobnych porozumień z klubami sportowymi lub pzs w sprawie współpracy w ramach organizacji praktyk trenerskich.

Zawarcie takich porozumień umożliwił załącznik nr 4 do Uchwały nr 15/2018 z dnia 13 marca 2018 r. Rady Wydziału Wychowania Fizycznego w Warszawie⁹, w którym określono druk porozumienia o współpracy dla praktyk instruktorskich/trenerskich. Wcześniej kwestie dotyczące regulaminu praktyk zawodowych dla studentów kierunków wychowanie fizyczne i sport oraz zawierania porozumień z klubami i organizacjami sportowymi nie były uregulowane przez dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego. Regulamin praktyk zawodowych studentów został uchwalony przez Radę Wydziału dopiero w dniu 13 marca 2018 r. Wcześniej w sprawie organizacji praktyk zawodowych studentów powoływano się jedynie na pismo okólne nr 16/2009/2010 dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego z dnia 26 lutego 2010 r., które dotyczyło organizacji i przebiegu praktyk zawodowych dla studentów, którzy zamierzają uzyskać tytuł menedżera sportu w ramach specjalizacji „Organizacji i zarządzania sportem”.

Rektor AWF prof. nzw. Andrzej Mastalerz stwierdził, że należy przyjąć, że zawierane przez AWF Warszawa porozumienia i umowy z pzs dotyczące szkolenia kadr sportowych obejmują cały proces szkolenia, w tym praktyki trenerskie w ramach specjalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 205)

Zdaniem NIK zawarcie takiego porozumienia ułatwiłoby organizowanie praktyk studenckich – trenerskich oraz zapewniałoby prawidłowe ich przeprowadzenie.

⁹ Uchwała dotyczyła zmian w regulaminie praktyk zawodowych dla studentów kierunków wychowanie fizyczne i sport.

Ponadto należy zauważyć, że Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zawarł porozumienia z dziewięcioma podmiotami współpracującymi w organizacji praktyk trenerskich i instruktorskich.

Uczelnia prawidłowo zorganizowała i realizowała kształcenie i doskonalenie zawodowe trenerów sportu wyczynowego. W latach akademickich 2014/2015-2016/2017 Uczelnię opuściło 332 absolwentów ze specjalnością trenera sportu. Kwalifikację trenerską uzyskali absolwenci w 12 sportach. Najliczniejszą grupę 112 osób stanowili trenerzy o specjalizacji piłka nożna, a najmniej liczną trenerzy boksu – dwie osoby oraz gimnastyki sportowej i gimnastyki artystycznej po jednej osobie.

W wyniku realizacji procesu kształcenia kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich w latach akademickich 2014/2015-2016/2017 uzyskało łącznie 332 absolwentów AWF, w tym 157 absolwentów uzyskało kwalifikacje w ramach współpracy z właściwymi pzs w ośmiu sportach (najwięcej w pływaniu - 52) oraz 840 absolwentów uzyskało kwalifikacje instruktorskie, w tym 542 w wyniku porozumień z polskimi związkami sportowymi.

Po wejściu w życie ustawy deregulacyjnej¹¹ w AWF nie były organizowane studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu trenera sportu.

W Uczelni prowadzone były działania mające na celu monitorowanie karier zawodowych (zatrudnialności) absolwentów w podziale na wydziały, kierunki oraz poziomy studiów. Z raportu z badań dotyczących losów 61 absolwentów Filii AWF w Białej Podlaskiej wynika, że 66% z nich znalazło zatrudnienie, jednak tylko 36,1% pracuje zgodnie z kierunkiem wykształcenia.

Uczelnia zapewniła w ramach realizacji specjalizacji trenerskich możliwość odbycia przez studentów praktyki zawodowej. Na obu wydziałach praktyki zawodowe organizowane były w klubach sportowych, bez współpracy z pzs. W roku akademickim 2016/2017 praktyki trenerskie w klubach sportowych odbywało 71 studentów w pięciu specjalizacjach na Wydziale Wychowania Fizycznego AWF w Warszawie. Praktyki te odbywały się bez zawartych porozumień z klubami. Zdaniem NIK zawarcie takiego porozumienia ułatwiłoby organizowanie praktyk studenckich – trenerskich jak również prawidłowe ich przeprowadzenie. Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Filii AWF w Białej Podlaskiej zawarł porozumienia z dziewięcioma klubami sportowymi w sprawie organizacji praktyk trenerskich w tych klubach.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹² kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie

¹¹ Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829).

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2018 r.

Kontroler
Bogdan Jasiński
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

p.o. Dyrektora

Piotr Prokopczyk

